

מתנת הפרידה של קנצלרית גרמניה - דרכון גרמני למאות אלפי ישראלים יוצאי פולין והמזרח

מספר חודשים לפני פרישתה מהפוליטיקה, העניקה הקנצלרית למאות אלפי ישראלים, צאצאיהם של יהודי מזרח אירופה שהגיעו בשעתו לגרמניה או נולדו שם, את האפשרות לקבלת אזרחות גרמנית ועימה דרכון אירופאי-גרמני. עו"ד ונוטריון ד"ר יובל חן, אשר מאז 1997 טיפל באלפי בקשות לקבלת דרכון גרמני, מסביר את השינויים ונותן דגשים מי זכאי לדרכון גרמני, לאור החוקים החדשים בגרמניה

מוגש מטעם ד"ר יובל חן, עו"ד ונוטריון | 04.01.22 | 09:59

במרוצת השנים החולפות, מאות אלפי ישראלים ניסו בכל דרך לקבל דרכון גרמני ונענו בשלילה, כי הם לא קיימו אחר הוראות החוק הגרמני. מאות אלפים נוספים ויתרו מראש ולא ניסו. לכמעט 100,000 ישראלים שיחק המזל והם קיבלו אזרחות גרמנית ועימה דרכון גרמני.

המספרים העצומים הללו של ישראלים המבקשים דרכון גרמני, מלמדת על רצונם העז להחזיק בהטבות ולקבל את האפשרויות, המגולמות בדרכון הגרמני.

הדרכון הגרמני מעניק שלל אפשרויות לא רק בגרמניה, אלא בכל רחבי האיחוד האירופי. היתרון בהחזקת הדרכון הגרמני הוא עצם האופציה שהוא מקנה למחזיק בו וגם לדורות שאחריו לממש יתרונות בגוש האירו, אשר במקרה אחר ישראלי ללא אזרחות גרמנית, לא יכול היה לממש. כך למשל, ישראלי עם אזרחות גרמנית יהיה רשאי לפתוח כל עסק חוקי בכל גוש האירו, החל ממסעדה באיטליה, דרך חברת נדל"ן בפורטוגל ועד מאפייה בהולנד. הוא יוכל לקבל הקלות במשכנתא לרכישת נכסים, ללמוד כמעט בחינם באוניברסיטה, לקבל מלגות ללימודים, לעבוד בכל האיחוד האירופאי ללא צורך בקבלת היתרי עבודה, ולאפשר לבת/בן זוגו להצטרף ולקבל גם היתר עבודה.

בתור אזרח גרמני יקבל הישראלי פטור מויזה לארה"ב והוא יוכל ליהנות מהקלות משמעותיות בקבלת היתרי עבודה לו ולבת זוגו בכל הארצות האנגלוסקסיות. גם אם אופציות אלו לא מעשיות למגיש הבקשה, הן יכולות להיות רלוונטיות לצאצאיו. העובדה שישראלי יקבל כעת אזרחות גרמנית, מבטיחה ברמה גבוהה של ודאות את סיכוייהם של צאצאיו שטרם נולדו, לקבל אזרחות גרמנית, גם אם בעתיד יוקשחו שוב התנאים.

לדברי עו"ד ד"ר חן, "בהחלט ייתכן מצב, בו יחליטו בעתיד הגרמניים להקשיח שוב את קבלת האזרחות הגרמנית, לכל מי שטרם הגיש בקשה לדרכון גרמני ולכל צאצאיו. למשל, וכפי שהיה כבר במקרים בעבר, ידרשו הגרמניים בעתיד שליטה בשפה הגרמנית כתנאי לקבלת דרכון גרמני. לפיכך, מומלץ להקדים ולהגיש בקשה לקבלת דרכון גרמני ולו כדי להבטיח את הזכות של הצאצאים לקבל בעתיד דרכון גרמני, לפי התנאים הנוכחיים".

כעת דרכון גרמני גם ליוצאי פולין וליהודים מארצות המזרח

עד קיץ 2021 קבע החוק הגרמני תנאים נוקשים לקבלת דרכון גרמני. החוק הגרמני דרש הוכחות לקשר דם בין המבקש לבין אדם שהחזיק באזרחות גרמנית ואזרחות זו נשללה ממנו בעטיין של רדיפות הנאצים וחוקי הגזע. חוק האזרחות הגרמני לא הסתפק בכך והפלה בין צאצאיהם של נרדף לאלו של נרדפת. חוק זה קבע, כי אם מדובר על "נרדפת", שהייתה לה אזרחות גרמנית, צאצאיה יוכלו לקבל דרכון גרמני, רק אם הם נולדו לפני אפריל 1953 או הנרדפת לא התחתנה עד נובמבר 1941 עם

נתין זה. סיכוייו של ילד מאומץ לקבל דרכון גרמני שאפו לאפס. בעוד קשר דם ברוב המקרים ניתן היה להוכחה, רבים מאלו שביקשו לקבל דרכון גרמני לא יכלו להוכיח שהסבא שלהם או אביהם היה אזרח גרמני ואצל רבים אחרים היה מדובר על "נרדפת". רבים יכלו אמנם להציג הוכחות לקשר דם עם סבא או עם אבא שנולד בגרמניה בשנים המוקדמות של המאה הקודמת ואף שנים לפני עליית היטלר ולהציג הוכחות שהוא ניהל שם עסקים או הלך לביה"ס. אף על פי כן, דחתה גרמניה את בקשתם לאזרחות גרמנית. הנימוק המרכזי לדחיית הבקשות היה, שהנרדף אולי נולד או התגורר בגרמניה, אולם הוא לא החזיק באזרחות גרמנית. רוב המבקשים כלל לא הבינו את נימוקי הדחייה ולא הבינו כיצד ייתכן שהנרדף, אשר נולד או התגורר בגרמניה עשרות שנים, היה נטול אזרחות גרמנית.

ד"ר יובל חן (צילום: נתי חדד)

במחצית הראשונה של המאה הקודמת הייתה הגירה מאסיבית של יהודים מפולין, מגליציה וממזרח אירופה לגרמניה. הם השתקעו בגרמניה, הקימו עסקים ונולדו להם שם ילדים, אולם אזרחותם נשארה פולנית או אחרת. עם עליית הנאצים לשלטון בשנת 1933, היגרו יהודים אלו מגרמניה. כל צאצאיהם שהגישו בקשה לדרכון גרמני, נענו בשלילה. הסיבה השכיחה לדחיית הבקשה הייתה, שהנרדף חי או אולי נולד בגרמניה, אולם לא הייתה לו אזרחות גרמנית, שכן אזרח גרמני היה רק מי שנולד לאב שהחזיק באזרחות גרמנית, ולא משנה היכן היה מקום לידתו. אפשר היה להיוולד בסין ולקבל אזרחות גרמנית, אם האבא בעת הלידה היה גרמני. אפשר היה להיוולד בגרמניה, לחיות שם עשרות שנים ולא לקבל אזרחות גרמנית, כי לאב לא הייתה אזרחות גרמנית בעת הלידה.

תנאים נוקשים אלו והודעות הדחייה החוזרות והנשנות של הבקשות לאזרחות גרמנית גרמו לתלונות רבות מצד צאצאי יהודי המזרח, קרי "אוסט יודן". המחאות החריפו עם פרישת אנגליה מהאיחוד האירופאי. רבים מאזרחיה היהודים של אנגליה מצאו עצמם ללא אפשרות תעסוקה ואף ללא אשרות שהייה בגוש האירו.

החוק החדש מאפשר למאות אלפי ישראלים לקבל דרכון גרמני

הגרמניים היו קשובים מאד למחאות. בקיץ 2021 חוקק בגרמניה חוק המשנה דרמטית את התנאים לקבלת אזרחות גרמנית. לדברי עו"ד ד"ר חן, "כיום אין יותר דרישה להוכיח אובדן אזרחות גרמנית בעקבות רדיפות, אלא כעת התנאי המרכזי הוא קשר דם עם נרדף והצגת הוכחות, המלמדות שהנרדף יכול היה לקבל אזרחות גרמנית וכן שמרכז חייו של

הנרדף היה בגרמניה עוד לפני עליית הנאצים לשלטון ועם עליית הנאצים הוא נאלץ לוותר על המשך חייו בגרמניה. כמו כן, בוטלה האפליה בין נרדף לנרדפת.

בכפוף למספר תנאים נוספים, משמעות החוק החדש היא מתן אפשרות למאות אלפי ישראלים, שהם צאצאיהם של כל אותם מהגרים יהודים ממזרח אירופה שחיו או נולדו בגרמניה, וזאת ללא קשר אם אביהם או סבם, אימם או סבתם החזיקו בשעתו באזרחות גרמנית, לקבל דרכון גרמני.

לדברי עו"ד ד"ר חן, הגרמנים לא מתכוונים ולא התכוונו בחוק החדש להעניק לכל ישראלי אזרחות גרמנית, רק בגלל שמישהו מקרוביו היה חי בגרמניה. יש לקיים שורה של תנאים והבדיקות שמבצעת גרמניה בעניין מקיפות ומאד מעמיקות.

כיצד מומלץ להגיש בקשה לדרכון גרמני?

תנאי לקבלת דרכון גרמני הוא קבלת אזרחות גרמנית. הגוף האחראי על כך הוא משרד הפנים הגרמני. השגרירות הגרמנית היא רק תחנת מעבר למסמכים ולא רשאית לבחון את הבקשה ולכן, מסביר עו"ד ד"ר חן, "למרות שאנו מוכרים בשגרירות הגרמנית, אנו פועלים ישירות מול המחלקה המוסמכת במשרד הפנים הגרמני ועומדים עימם בקשר ישיר, כמעט יומי לגבי כל התיקים הרבים בהם אנו מטפלים. לאור מספר התיקים הרב אף ביקרתי בשעתו במחלקה המוסמכת במשרד הפנים הגרמני ודנתי עם אנשי המחלקה על נוהלי עבודה משותפים".

כל בקשה לאזרחות גרמנית וכל התיעוד הרב המצורף לבקשה נבחנים בדקדקנות אצל מספר פקידים במשרד הפנים הגרמני. נבחנים לא רק איות נכון ואותנטיות של מסמכים, אלא אם בכלל קיימת אצל המבקש העילה לקבל אזרחות גרמנית, האם הוא עומד בתנאי החוק והאם הוא הוכיח את זכאותו.

כמו כמעט בכל תחום בישראל, גם כאן קיימים "מאכרים", שטוענים שהם יודעים גרמנית ולכן סבורים שיש להם את הידע לייצג אנשים בקבלת אזרחות גרמנית. קבלת אזרחות גרמנית היא הליך משפטי מורכב, המבוסס רק על החוק הגרמני ורק על פסיקת ביהמ"ש בגרמניה ומתבצע כולו בשפה הגרמנית. קיימים מספר מסלולים אפשריים לקבלת אזרחות גרמנית. כל מסלול ותנאיו. יש לבחון, איזה מסלול לבחור, איזה מסמכים לצרף, היכן ניתן לאתר אותם, מה לתרגם לגרמנית ואיך לנסח את כתב התביעה בגרמנית, כך שיגלם את מלוא הטענות, מכוחן ניתן יהיה לקבל אזרחות גרמנית. לפיכך, רצוי להגיש את הבקשה לאזרחות גרמנית בליווי משרד עורכי דין, שלמדו בפקולטה למשפטים בגרמניה דיני אזרחות גרמנית ומשרד עו"ד המתמחה בדין הגרמני ושולט לחלוטין בשפה הגרמנית, ברמה של עריכת טיעונים משפטיים ולא ברמה של גרמנית עילגת וגם לא ברמה של סיום קורס לשפה הגרמנית. מומלץ שלעורכי הדין הללו יהיו כלים ממשים ויכולת משפטית מוכחת להתנהל מול משרד הפנים הגרמני, שהוא עוצמתי מאד. עדיף כמובן שעורכי הדין יהיו בעלי השכלה מפקולטה למשפטים באוניברסיטה בגרמניה, שכן רק לימודים משפטים בגרמניה ולימודי דיני אזרחות גרמנית מקנים את היכולת לעורכי הדין לערוך את כתב התביעה עם שלל הטיעונים, לתקוף החלטות או דרישות של משרד הפנים הגרמני, לאתר בגרמניה מסמכים שונים או לשכנע את הפקיד האחראי בגרמניה, לבטל דרישה שלו או החלטה כלשהי, תוך הפנייה לסעיפי חוק או להחלטות של בתי משפט בגרמניה.

הכותב הוא עורך דין ונוטריון, ד"ר למשפטים מאוניברסיטת פרנקפורט בגרמניה ומאז 1997 טיפל באלפי בקשות לאזרחות גרמנית.

[לפרטים נוספים ולשיחת ייעוץ <<](#)

מייל hen@yuval-ra.com

טלפון 073-7841833